

CADOURILE ÎN SERVICIUL PUBLIC: ANALIZĂ ȘI REGLEMENTĂRI ÎN CONTEXTUL INTEGRITĂȚII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Olga BACIU

Asistent universitar, doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice și Economice,

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

e-mail: baciu.olga@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2502-8571>

Articolul examinează regimul juridic al cadourilor oferite funcționarilor publici în Republica Moldova, subliniind importanța acestui aspect în contextul prevenirii corupției și asigurării integrității în serviciul public. Printr-o analiză detaliată a legislației naționale, inclusiv Legea integrității și alte reglementări conexe, studiul explorează modul în care sunt definite cadourile permise și interzise, precum și procedurile de declarare și monitorizare a acestora. De asemenea, lucrarea oferă o perspectivă comparativă asupra reglementărilor și practicilor din alte țări, evidențiind bunele practici care ar putea fi adoptate în Republica Moldova. Studiul identifică provocările și ambiguitățile existente în aplicarea acestor reglementări, precum și riscurile asociate cu interpretările neclare ale normelor. În concluzie, articolul propune recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ și a mecanismelor de supraveghere, subliniind necesitatea unei abordări cuprinzătoare și coerente pentru prevenirea influențelor non etice asupra funcționarilor publici și pentru consolidarea unui mediu de integritate în administrația publică.

Cuvinte-cheie: cadouri, integritate, agent public, prevenirea corupției, reglementare juridică, servicii publice.

GIFTS IN PUBLIC SERVICE: ANALYSIS AND REGULATIONS IN THE CONTEXT OF INTEGRITY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The article examines the legal regime of gifts given to public officials in Moldova, highlighting the importance of this aspect in the context of preventing corruption and ensuring integrity in the public service. Through a detailed analysis of national legislation, including the Integrity Law and related regulations, the study explores how permissible and prohibited gifts are defined, as well as the procedures for declaring and monitoring them. Additionally, the paper provides a comparative perspective on regulations and practices in other countries, highlighting best practices that could be adopted in Moldova. The study identifies challenges and ambiguities in the application of these regulations, as well as risks associated with unclear interpretations of the rules. In conclusion, the article offers recommendations for improving the legislative framework and oversight mechanisms, emphasizing the need for a comprehensive and coherent approach to preventing unethical influences on public officials and strengthening a culture of integrity in public administration.

Keywords: gifts, integrity, public agents, corruption prevention, legal regulation, public services.

LES CADEAUX DANS LE SERVICE PUBLIC: ANALYSE ET RÉGLEMENTATIONS DANS LE CONTEXTE DE L'INTÉGRITÉ EN RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

L'article examine le régime juridique des cadeaux offerts aux fonctionnaires publics en Moldova, soulignant l'importance de cet aspect dans le contexte de la prévention de la corruption et de l'assurance de l'intégrité dans le service public.

À travers une analyse détaillée de la législation nationale, y compris la Loi sur l'intégrité et d'autres réglementations connexes, l'étude explore comment les cadeaux permis et interdits sont définis, ainsi que les procédures de déclaration et de surveillance de ceux-ci. De plus, le travail offre une perspective comparative sur les réglementations et pratiques d'autres pays, mettant en évidence les meilleures pratiques qui pourraient être adoptées en Moldova. L'étude identifie les défis et les ambiguïtés dans l'application de ces réglementations, ainsi que les risques associés aux interprétations floues des règles. En conclusion, l'article propose des recommandations pour améliorer le cadre législatif et les mécanismes de surveillance, soulignant la nécessité d'une approche globale et cohérente pour prévenir les influences non éthiques sur les fonctionnaires publics et pour renforcer un environnement d'intégrité dans l'administration publique.

Mots-clés: cadeaux, intégrité, fonctionnaires publics, prévention de la corruption, régulation juridique, services publics.

ПОДАРКИ НА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЕ: АНАЛИЗ И РЕГУЛИРОВАНИЕ В КОНТЕКСТЕ НЕПОДАКУПНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА

Статья рассматривает правовой режим подарков, предоставляемых государственным служащим в Молдове, подчеркивая важность данного аспекта в контексте предотвращения коррупции и обеспечения неподкупности на государственной службе. В статье проводится детальный анализ национального законодательства, включая Закон о неподкупности и другие смежные нормативные акты. Изучается, как определяются разрешенные и запрещенные подарки, а также процедуры их декларирования и мониторинга. Помимо этого, работа предоставляет сравнительный анализ регулирования и практик в других странах, выделяя лучшие практики, которые могли бы быть внедрены и в Молдове. В исследовании выявляются проблемы и неопределенности в применении этих регуляций, а также риски, связанные с неясными интерпретациями норм. В заключении, статья предлагает рекомендации по улучшению законодательной базы и механизмов контроля, подчеркивая необходимость комплексного и последовательного подхода к предотвращению неэтичных влияний на государственных служащих и укреплению культуры неподкупности в государственном управлении.

Ключевые слова: подарки, неподкупность, государственные служащие, предотвращение коррупции, правовое регулирование, государственные услуги.

Introducere

În contextul eforturilor globale de prevenire a corupției și promovare a integrității în serviciul public, Republica Moldova se confruntă cu provocări specifice în reglementarea cadourilor oferite agenților publici. Deși legislația națională a fost consolidată prin adoptarea Legii integrității și prin alte norme juridice relevante, aplicarea acestor reglementări rămâne o problemă complexă și controversată.

Cadourile oferite funcționarilor publici reprezintă nu doar o potențială sursă de corupție, ci și un factor de influență non etică, care poate compromite integritatea și transparența în administrația publică. În acest sens, studiul de față își propune să analize-

ze reglementările existente în Republica Moldova, comparându-le cu practici similare din alte țări, și să identifice lacunele și ambiguitățile care necesită atenție sporită.

Prin această abordare, studiul contribuie la o mai bună înțelegere a modului în care reglementarea cadourilor poate fi eficientizată pentru a sprijini un mediu de integritate în sectorul public, oferind totodată recomandări pentru îmbunătățirea cadrului legislativ și a practicilor administrative.

Oferirea și primirea cadourilor este o tradiție veche care reprezintă manifestarea recunoștinței și unei bune atitudini față de persoana căreia se oferă darul. Însă în cazul în care în calitate de persoana căreia i

se oferă cadoul este un agent public, este necesară o reglementare mai minuțioasă, prevăzută de cadrul normativ. În contextul unei căutări active de mijloace eficiente pentru prevenirea corupției în domeniul public, atenția se îndreaptă din ce în ce mai mult către resursele tradițional subevaluate de societate, cum ar fi „interdicțiile cadourilor” și „restricțiile cadourilor”. Aceste măsuri sunt esențiale pentru agenții publice, care sunt responsabili de implementarea politicilor de guvernare la nivel de stat și local, prevenind astfel influența cadourilor asupra activității lor profesionale. Deși valoarea unui cadou poate părea neglijabilă, influența acestuia asupra serviciului public nu poate fi subestimată. Este absolut evident că utilizarea necorespunzătoare a cadourilor poate duce la diminuarea integrității agenților publici și poate duce la diverse forme de corupție. Aceasta situație necesită crearea unei legislații cuprinzătoare și eficiente, care să reglementeze toate aspectele „regulilor cadourilor” în domeniul public. Prezentul articol este elaborat în contextul subprogramului „Consolidarea mecanismelor socio-economice și juridice de asigurare a bunăstării și securității cetățenilor” în cadrul L.C.Ș. „Drept Public Comparat și e-Guvernare”, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova (CONSEJ 01.05.02)

Idei principale ale cercetării

În Republica Moldova, regimul juridic al cadourilor pentru agenții publice este reglementat destul de detaliat, stabilind niște reguli pentru acceptarea și gestionarea cadourilor și avantajelor oferite agenților publici. În multe țări, legislația prevede interzicerea și restricționarea cadourilor pentru funcționarii publici, stabilind reguli clare de conduită și principii de răspundere pentru nerespectarea acestor dispoziții.

Respectarea regimului juridic al cadourilor [1, p. 177] în Republica Moldova este stabilită de un ansamblu de norme juridice orientate spre aplicare, în condițiile acceptării anumitor cadouri de către

agenții publice. Nerespectarea acestei măsuri poate provoca apariția manifestărilor de corupție. Merită să pornim de la faptul că în legislația multor țări problema „cadourilor admisibile” în serviciul public și-a găsit reglementarea suficient de detaliată la nivelul actelor legislative separate (de regulă, are conținut anticorupție (de exemplu, Ucraina, Georgia)) și ca prevederi ce se conțin în coduri (de exemplu, Danemarca, Marea Britanie, Finlanda, Franța, Germania) [2, p. 107-108] sau alte acte orientate spre stabilirea normelor etice de conduită a funcționarilor publici (de exemplu, SUA, Brazilia, Polonia, Grecia, Italia, Irlanda) [2, p. 107-108].

Reglementările normative ale Republicii Moldova cu privire la cadouri sunt conturate în prevederile Legii integrității nr. 82/25.05.2017, Legii cu privire la Codul de conduită a funcționarului public nr. 25/22.02.2008 și Hotărârii Guvernului privind regimul juridic al cadourilor nr. 116/26.02.2020. Acest cadru normativ prevede regula generală, potrivit căreia subiecților integrității le este interzis să solicite sau accepte cadouri (bunuri, servicii, ș.a.) care le sânt destinate personal sau familiei lor [3]. Atragem atenția că grație conjuncției disjunctive „sau” respectarea normei nu implică acte succesive, ci acțiuni separate: una de a solicita și alta de a accepta [4, p. 213]. Legiuitorul specifică faptul că „oferirea sau acordarea” acestor cadouri sunt legate, direct sau indirect, de desfășurarea activității profesionale a funcționarilor (cadouri inadmisibile). În acest sens, autorul Mostovei Tatiana prezintă o concluzie asupra delimitării termenilor de „oferire”, ce constă în prezentarea, etalarea, înfățișarea de bunuri, servicii, privilegii [5] și „acordare”, ce presupune înmânarea, remiterea, predarea efectivă [5] a cadoului. Spre deosebire de oferire „darea este necesarmente bilaterală” [5], adică implică acțiunea de primire [4, p. 213]. Aceasta implică faptul că admisibilitatea cadoului poate fi determinată numai dacă se observă un schimb direct (*quid pro quo*), cu alte cuvinte, o mită,

sau dacă se cunoaște intenția celui care oferă/acordă cadoul sau a agentului public în cazul în care acesta solicită cadoul [6]. Totodată, remarcăm ca această reglementare este nu numai de nivel internațional, fiind reiterată și în Anexa la Recomandarea R(2000)10 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind codurile de conduită pentru agenții publici [7], potrivit căruia: „Agentul public nu trebuie nici să solicite, nici să accepte cadouri, favoruri, invitații sau orice alt avantaj (...), care pot să influențeze sau care par că influențează asupra imparțialității cu care el sau ea își exercită funcțiile sau care constituie sau par că constituie o recompensă în raport cu funcțiile sale” [7]. Norma citată de asemenea, deși prevede o interdicție referitor la solicitarea/acceptarea cadourilor de către agenții publici, este prezentă o ambiguitate în ceea ce vizează cadourile admisibile, fiind doar menționat că acestea nu trebuie să „influențeze” imparțialitatea agentului public.

Revenind la aspectele legale cu privire la regimul cadourilor în Republica Moldova, este de remarcat că aceste situații au un scenariu reglementat, ce prevede regulile de comportament în cazul în care unui agent public i se oferă un cadou inadmisibil. Astfel, în Republica Moldova, în astfel de situații, agentul public are următoarele obligații [3]: *să predea cadoul* comisiei de evidență și evaluare a cadourilor din cadrul entității publice în termen de 3 zile din momentul primirii sau din momentul revenirii din deplasarea de serviciu în timpul căreia l-a primit; *să declare împrejurările în care i-a fost oferit cadoul*, cu precizarea intenției de a-l păstra sau de a-l transmite în gestiunea entității publice. Aici remarcăm existența dreptului agentului public de a-și păstra cadoul inadmisibil cu condiția că acesta urmează *să răscumpere cadoul dacă a decis să-l păstreze*, achitând în bugetul entității publice diferența dintre valoarea cadoului, estimată de către comisia de evidență și evaluare a cadourilor, și limita stabilită, aceasta fiind și ultima etapă în acest sens. O prevedere similară este și în

legislația, ca exemplu, Singapore, care reglementează că cadourile sau divertismentul nu pot fi acceptate decât dacă oficialul se simte obligat să accepte o astfel de dăruire. În acest caz, cadourile pot fi acceptate și reținute de departament. Dacă un funcționar dorește să păstreze un cadou, acesta poate face acest lucru plătind pentru el, la o valoare determinată de Contabilul General (Corrupt Practices Investigation Bureau, 2006).

Reprezintă interes faptul că această procedură aferentă cadourilor inadmisibile în Republica Moldova este aplicabilă tuturor agenților publici. De exemplu, în Letonia, declararea cadourilor este obligatorie pentru toți funcționarii publici, inclusiv pentru cei care ocupă funcții electorale și parlamentari. În Germania, Spania și Regatul Unit, această obligație se aplică doar celor care dețin funcții politice și membrilor parlamentului. În Ungaria, cerința de declarare a cadourilor se aplică exclusiv membrilor Parlamentului. În Polonia, cadourile sunt declarate doar de persoanele care dețin funcții electivă la nivel local și de cei care au funcții politice, iar în Franța, toți parlamentarii sunt obligați să declare toate cadourile de stat, indiferent de valoarea lor [8, p. 104]. Este esențial ca legislația să stipuleze că cadourile trebuie declarate obligatoriu, inclusiv cele primite de la rude, dacă valoarea lor depășește o sumă clar definită la momentul primirii. Această sumă poate fi echivalentă cu valoarea cadourilor „permise” pentru funcționarii publici care pot influența activitățile lor profesionale (de exemplu, în Marea Britanie – 140 de lire sterline, în Rusia – trei mii de ruble, în Singapore – cincizeci de dolari singaporezi, în Ucraina – un salariu de trai pentru o persoană aptă de muncă pentru un cadou unic etc.) [2, p. 110]. În Republica Moldova oferirea cadourilor din parte rudelor (or altor persoane apropiate) nu este încadrată în regimul juridic al cadourilor. Legea privind declararea averii și a intereselor personale reglementează mecanismul de control al averii dobândite de subiectul declarării

și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia în perioada exercitării mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor [9]. Menționăm în acest sens că donațiile fac parte din „venit” – componenta averii. Iar veniturile sunt de mai multe categorii, specificarea cărora se regăsește în Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică [10], după cum urmează: venitul obținut la locul de muncă de bază, [...] *donații*, [...] venitul obținut din alte surse (pensii, burse, indemnizații, premii, [...] etc.) [10], ș.a. Totodată, menționăm că Metodologia de efectuare a verificărilor și controalelor către inspectorii de integritate [11] prevede că controlul averii și al intereselor personale se extinde în mod obligatoriu dacă subiectul declarației a indicat venituri și bunuri obținute din donații. Astfel, aceste categorii de subiecți nu sunt menționați în Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale: nr. 133 din 17.06.2016 dar sunt supuși verificării/controlului. Însă nu este menționat că este verificată nemijlocit fapta oferirii cadoului, ci integritatea donatorului.

Totodată, din păcate, în practică, se întâlnesc cazuri în care apar „relații complicate de cadouri implicând apropiați ai funcționarilor publici” [2, p. 110], acești apropiați acționând ca intermediari în schimburile de cadouri. Este argumentată în acest sens necesitatea unei reglementări normative care să abordeze aceste situații. Analiza legislației din diverse țări arată că, în multe cazuri, agenților publici le este permis să primească cadouri de la apropiați, ceea ce este, în general, rezonabil. Totuși, de obicei, nu există restricții privind cantitatea, valoarea, frecvența sau natura acestor cadouri. Deși absența acestor restricții poate fi justificabilă, statul ar trebui să implementeze măsuri de reglementare pentru a gestiona eficient aceste „relații de cadouri”, folosind metode alternative

la interdicții sau restricții directe pentru a preveni utilizarea abuzivă a unor astfel de relații.

Un alt aspect important în contextul dat reprezintă delimitarea cadourilor admisibile și inadmisibile. Astfel, Legea integrității în art. 16 menționează că în categoria cadourilor admisibile intră cadourile „oferite din politețe sau primite cu prilejul acțiunilor de protocol” [3]. De asemenea, legiuitorul menționează că banii aflați în circulație, în monedă națională sau străină, mijloacele și instrumentele financiare de plată nu sânt considerate cadouri admisibile [3]. Exceptate din această regulă sunt monedele metalice jubiliare și comemorative [3], obiectele de birotică și papetărie, produsele perisabile, beneficii sau reduceri la achiziționarea unor bunuri și servicii acordate unei categorii largi de persoane, publicului în general sau unei întregi clientele. Aceste norme permissive reprezintă un segment destul de vulnerabil. Prin urmare, se observă că anumite categorii de bunuri, datorită caracteristicilor lor de a se deteriora într-un interval scurt (cum ar fi buchetele de flori, produsele de patiserie, produsele lactate, carnea proaspătă, salamurile și mezelurile, peștele proaspăt și sărat, caviarul, fructele și legumele etc.), pot crea dificultăți atât în momentul predării cadoului, cât și în procesul de evaluare de către Comisia responsabilă [4, p. 214].

Pe de altă parte, unele produse alimentare, deși perisabile, sunt suficient de costisitoare pentru a genera impresia că pot influența imparțialitatea sau că reprezintă o recompensă în raport cu funcția deținută. Întrucât produsele perisabile nu sunt incluse în Regulamentul privind regimul juridic al cadourilor, ele nu sunt supuse limitei maxime de 1000 lei pe parcursul unui an calendaristic. Interpretarea eronată a normei permissive sau de excepție poate determina agentul public să considere că acțiunea sa este corectă și legală, dar aceasta facilitează inevitabil comiterea abuzurilor de funcție [4, p. 214].

Totodată, se consideră că cheltuielile plătite pentru participarea la o conferință, vizită de studiu, misiune

de cercetare sau orice altă întâlnire în interes de serviciu [12] reprezintă cadouri admisibile. Spre exemplu în Singapore agenților publici nu le este permis să accepte niciun tip de divertisment care i-ar putea pune sub vreo obligație reală sau aparentă [13]. În Ucraina, cadourile care pot fi acceptate de agenții publici pot include cadouri ospitalitate (o invitație la cafea sau cină) la scară modestă (fără a determina limita concretă), care sunt utilizate pe scară largă pentru a stabili relații bune de afaceri și pentru a consolida relațiile de muncă [14]. De asemenea, achitarea pentru participarea la anumite vizite de studiu or conferințe, misiuni de cercetare este un segment foarte vulnerabil, din considerentul că acestea apriori sunt costisitoare și probabilitatea influențării agentului public prin astfel de cadouri este una sporită.

Aspectele ce țin de reglementarea regimului juridic ale cadourilor sunt prevăzute și în Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor [12]. Astfel, pct.1 din Hotărâre specifică că „... valoare totală admisă a cadourilor oferite din politețe sau cu prilejul acțiunilor de protocol suma maximă de 1 000 de lei în decursul unui an calendaristic” [12]. O prevedere similară este prevăzută, de exemplu, în China, Ucraina, Rusia, Georgia, Germania, Franța), unde este determinat maximul costul cadourilor care poate fi primit de funcționarii publici de la alte persoane ca o manifestare de onoare, respect pentru activitatea lor profesională de bună credință (de exemplu, în Singapore – cincizeci de dolari singaporezi, în Noua Zeelanda – cincizeci de dolari [2, p. 111], în Brazilia – unul o sută de reali, în Danemarca – o sută treizeci euro)[2, p. 111].

Aspectele financiare sunt unele dintre cele mai complicate, în special în ceea ce privește premiarea agenților publici. Acest subiect este deosebit de sensibil și necesită o analiză atentă pentru a stabili în ce cazuri premiile sunt sau nu supuse regimului juridic al cadourilor. În ceea ce ține de conferirea unor „cadouri” în vederea stimulării activității și compensare acor-

date subiecților integrității, Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar [15] prevede că componentele retribuției bănești ale personalului din unitățile bugetare includ „salariul de bază și toate sporurile, premiile și alte drepturi salariale acordate suplimentar la salariul de bază corespunzător” [15]. Cu referire la premiile unice or anuale, Guvernul menționează în art. 21 că „cuantumul premiului unic, în fiecare caz în parte, nu va depăși salariul de bază al persoanei premiate” [15], în ceea ce ține de premiul anual „indicii și mărimile premiilor pentru conducătorii unităților bugetare se stabilesc de către organul ierarhic superior. Mărimea maximă a premiilor pentru conducători nu poate depăși 50% din salariul de bază” [15]. Modul de acordare a premiului anual se stabilește de Guvern [15]. Analizând prevederile Codului muncii [16], Codului civil [17] și Codului fiscal [18] constatăm că noțiunea de premiu (în sensul bănesc) poate fi înțeleasă în trei sensuri. Primul este acel deja analizat, care presupune o remunerație – retribuție bănească, acordată suplimentar la salariul de bază. În cazul dat, subiectul declarării urmează doar se declara această formă de venit în DAIP, acesta nefiind supus regimului juridic a cadourilor. Al doilea sens prevede că premiul reprezintă o recompensă pentru cea mai bună executare a unei lucrări [17] în cadrul unui concurs. Respectiv, în cazul în care participarea la un concurs nu încalcă regimul restricțiilor și incompatibilităților, acesta ar putea fi considerat ca venit al subiectului declarării și nu va fi supus regimului cadourilor cu condiția că acesta a fost oferit în cadrul unui concurs [17]. Or, în al treilea sens, premiul reprezintă elementul unei campanii promoționale ca o modalitate de promovare a vânzărilor [18]. Astfel, ultima nu poate fi supusă regimului juridic al cadourilor, din considerentul, că în eventualitatea în care chiar subiectul declarării devine câștigător, în sensul noțiunii de „cadou” prevăzute în Hotărârea Guvernului nr.116/2020 privind regimul juridic al cadourilor [12] acesta este oferit unui agent public

în legătură cu exercitarea funcțiilor sale profesionale [12], ce este exclus în situația dată. În toate cazurile analizate, calificarea sumelor bănești primite ca „premier” este bine fundamentată, fie că este specificată în ordinele de acordare a acestora, fie că este menționată în anunțurile publice referitoare la concursuri sau în campaniile promoționale. Considerăm discutabilă calificarea altor sume bănești drept „premier” atunci când acestea sunt oferite agenților publici în condiții diferite de cele menționate anterior. În alte situații, primirea de către agenții publici a sumelor bănești sau a altor mijloace financiare, atunci când oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale, este interzisă și se supune regimului cadourilor inadmisibile.

Concluzii

Studiul de față evidențiază importanța unei reglementări clare și riguroase a cadourilor oferite funcționarilor publici în Republica Moldova, subliniind rolul crucial al acestor reglementări în prevenirea corupției și menținerea integrității în serviciul public. Analiza comparativă cu alte jurisdicții a arătat că, deși legislația națională a făcut pași importanți, există încă provocări semnificative în aplicarea uniformă a normelor privind cadourile.

Printre principalele lacune identificate se numără ambiguitatea în definirea cadourilor permise și nepermise, lipsa unei monitorizări eficiente a aplicării legislației și insuficiența instruirii funcționarilor publici cu privire la etica în serviciul public. Pentru a adresa aceste probleme, se recomandă revizuirea și clarificarea legislației, precum și dezvoltarea unor mecanisme de supraveghere și sancționare mai eficiente. Reglementarea oferirii și primirii cadourilor în cadrul agenților publici din Republica Moldova este esențială pentru a asigura transparența și integritatea în serviciul public. Deși cadourile pot fi văzute ca manifestări de recunoștință, ele pot influența negativ imparțialitatea și obiectivitatea agenților publici.

Legislația actuală a Republicii Moldova oferă un cadru juridic detaliat pentru gestionarea cadourilor, dar există încă provocări legate de aplicarea și interpretarea acestor norme, mai ales în cazurile complexe care implică apropiați ai funcționarilor publici. Este imperativ ca statul să continue să îmbunătățească și să clarifice reglementările pentru a preveni utilizarea abuzivă a relațiilor de cadouri și pentru a proteja integritatea agenților publici. Analiza comparativă a legislațiilor internaționale arată că abordări variate pot oferi modele utile pentru îmbunătățirea cadrului normativ național. În acest sens, adoptarea unor practici de succes din alte jurisdicții, ajustate la specificul local, poate contribui la o mai bună gestionare a cadourilor și la întărirea luptei împotriva corupției în sectorul public. Astfel, pentru a asigura o administrație publică eficientă și corectă, este crucial să se mențină o vigilență constantă și să se implementeze măsuri de reglementare adecvate, care să reflecte atât realitățile locale, cât și cele mai bune practici internaționale.

De asemenea, educația continuă și formarea profesională a funcționarilor publici în domeniul integrității și eticii reprezintă elemente esențiale pentru prevenirea influențelor neetice și consolidarea unui mediu de lucru transparent și responsabil. În final, un angajament ferm din partea autorităților și a societății civile este esențial pentru asigurarea integrității în serviciul public din Republica Moldova.

Referințele bibliografice

1. MOSTOVEI, Tatiana. Regimul juridic al cadourilor în serviciul public-dificultăți și remedii pentru implementare. In: *Consolidarea administrației publice locale și perspectivele Europene ale Republicii Moldova: conferință științifico-practică internațională*, 23 noiembrie 2018, Chișinău. Chișinău: Tipogr. Garomont Studio, 2018, pp. 176-182. ISBN 978-9975-134-20-0. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/176-182_5.pdf (accesat la 01.08.2024)

2. KOLOMOETS, Tetiana, STETSENKO, Semen, SHARAIA, Anna. Gifts for a public servant: whether it is worth to comply with the rules. În: *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 4, No. 2, Publishing house „Baltija Publishing”, 2018, pp.106-113. Disponibil: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/388/pdf> (accesat la 01.08.2024)

3. Legea integrității: nr.82 din 25.05.2017. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 229-243, art. 360.

4. MOSTOVEI, Tatiana. Complexitatea aspectelor ce caracterizează regimul juridic al cadourilor în administrația publică. În: *Teoria și practica administrării publice*, 22 mai 2020, Chișinău. Combinatul Poligrafic, 2020, pp. 212-215. ISBN 978-9975-3240-9-0. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/212-215_17.pdf (accesat la 01.08.2024)

5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție, nr.11 din 22.12.2014. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova* 2015, nr. 5, p. 4. În: https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=248 (accesat la 01.08.2024)

6. Nota informativă la proiectul Hotărârii Guvernului privind regimul cadourilor. © 2024 Platforma de Participare. Cancelaria de Stat. Disponibil: https://participip.gov.md/ru/download_attachment/12627 (accesat la 01.08.2024)

7. Codul model de conduită pentru agenții (funcționarii) publici. Anexă la Recomandarea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei adoptate la 11 mai 2000, la cea de-a 106-a Sesiune. În: *Standarde anticorupție ale Consiliului Europei*. Strasbourg, 2009. 223 p.

8. VILLORIA, M., SYNNERSTRÖM, S., BERTOK, J. *Etyka derzhavnoi sluzhby: zapobihannia konfliktu interesiv ta vymohy do zakonodavstva* [Ethics of the civil service: prevention of conflict of interests and requirements to legislation]. Kyiv: Centre for Adaptation of the Civil Service to the standards of the European Union, 2010, 104 p.

9. Legea cu privire la declararea averii și intereselor

personale: nr. 133 din 17.06.2016. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246 art. 513.

10. Ordinul Autorității Naționale de Integritate cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică: nr. 4 din 25.01.2022. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 18-02-2022, nr. 45-52 art. 167.

11. Metodologia de efectuare a verificărilor și controalelor către inspectorii de integritate, aprobată prin Ordinul ANI nr.8 din 24.01.2024 [citat 20.02.2024]. Disponibil: <https://ani.md/sites/default/files/Metodologia.PDF>

12. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind regimul juridic al cadourilor: 116 din 26.02.2020. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 70-74 art. 194.

13. Singapore. A practical anti-corruption guide for businesses in Singapore. © 2017 Corrupt Practices Investigation Bureau. Disponibil: https://www.cpib.gov.sg/files/pact_2018.pdf (accesat la 01.08.2024)

14. Collective monograph. *The institutionalisation of public relations in the fight against corruption: the experience of countries of Eastern and Western legal traditions* (Universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine): Volume 2. Tallinn: Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2019. 448 p. ISBN 978-9934-588-04-4 © TalTech Law School, 2019. Disponibil: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8a5cd66e-c42e-4167-832c-f62675a64dd5/content> (accesat la 01.08.2024)

15. Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar: nr. 270 din 23.11.2018. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 441-447 art. 715

16. Codul muncii: nr. 154 din 28.03.2003. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 159-162 art. 648

17. Codul civil: nr. 1107 din 06.06. 2002. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 66-75 art. 132

18. Cod fiscal al Republicii Moldova: nr. 1163 din 24.04.1997. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr. 62 art. 522